

тому його не доцільно застерігати у довіреності (ч. 2 ст. 44 ЦПК України). Вважаємо, застереження, прописані у довіреності, мають стосуватися усіх обмежень повноважень представника, крім обмежень, які діють у силу закону, що варто закріпити у цивільному процесуальному законодавстві.

Вважаємо доцільним на підтвердження окремих юридичних фактів впровадити практику витребування судом разом з документальною формою вчиненого нотаріального провадження також його аудіо- та відеозапис, тобто речові докази, які б мали вигляд долучених до нотаріальної справи дисків у спеціальній упаковці, що запобігало б їх пошкодженню. Для того, щоб така практика себе виправдала, варто згадати про загальну для розгляду всіх цивільних справ проблему відсутності передбачених санкцій за ненадання речових доказів на запит суду. Аналогічні проблеми іноді виникають, коли до матеріалів справи обов'язково має бути долучено висновок органу опіки та піклування. Також варто було б встановити, окрім санкцій, необхідність негайної передачі суду, в тому числі у порядку витребування, обов'язкових для дослідження речових доказів.

Отже, нотаріус є і суб'єктом, у якого витребуються докази, і особою, яка бере участь у справі. При розгляді та вирішенні справ, що розглядаються за участю нотаріусів, пропонуємо звернути увагу на те, що суд має неухильно дотримуватися строків витребування нотаріальної справи з метою попередження звинувачень у неможливості встигнути ознайомитися з нею. При цьому, доцільно, щоб нотаріуси виконували свій обов'язок з передачі нотаріальної справи негайно після отримання запиту, що підлягає закріпленню у цивільному процесуальному законодавстві. Клопотання про витребування нотаріальної справи не передбачає вчинення додаткових процесуальних дій. Вважаємо, що у ньому лише має бути посилення на ч. 5 та 6 ст. 8 Закону України «Про нотаріат», якою передбачається збереженість нотаріальної таємниці. Пропонуємо законодавчо закріпити презумпцію належності та допустимості доказів, що становлять нотаріальну справу. В майбутньому було б доцільним, якби суд витребував разом з документальною формою вчиненого нотаріального провадження також звуко- та відеозапис його здійснення. Довіреність на представництво інтересів у суді у справі за участю нотаріуса не має включати обмеження представника звертатися до нотаріуса за наданням доказів.

Правова природа дозволу та згоди на вчинення правочину з майном дитини

Л. А. Романовська, головний науковий співробітник Національної школи суддів України, здобувач інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України

Розглядається правова природа згоди та дозволу на вчинення правочину з майном дитини. Зроблено висновок про те, що критерієм оцінки дійсності правочину є реальне дотримання прав дитини на майно.

Ключові слова: майно, дитина, правочин, згода, орган опіки та піклування.

Рассматривается правовая природа согласия и разрешения на совершение сделки с имуществом ребенка. Сделан вывод о том, что критерием оценки действительности сделки является реальное соблюдение прав ребенка на имущество.

Ключевые слова: имущество, ребенок, сделка, согласие, орган опеки и попечительства.

The article considers the legal nature of consent and authorization to commit the transaction from the child's property and concluded that it is the criterion for assessing the validity of the transaction is a real children's rights to the property.

Key words: property, child, transaction, agreement, guardianship authority.

Участь дитини у цивільних правовідносинах зумовлена її можливістю бути суб'єктом цивільного права. Проте правочиноздатність дитини обмежується обсягами її дієздатності. Дослідження інституту управління майном дитини пов'язане з з'ясуванням механізму вчинення правочинів за участю дитини через співвідношення правочиноздатності дитини та її законних представників (батьків (усиновлювачів), опікунів, піклувальників).

Дослідженню механізму вчинення правочинів за участю дитини присвячені наукові праці: М. Долинської¹, В. Єрмоєнка², І.В. Жилинкової³, Е.С. Жура⁴, С.П. Коталейчук⁵, В. Кобыляцького⁶, В. Попова⁷, О. Первомайського⁸, К. Полянник⁹, Л. Осика¹⁰, Є. Шило¹¹, О.О. Храпенка¹², Г. Юровської¹³ та ін.

Самостійно вчиняти правочини за межами дрібного побутового має право тільки неповнолітня особа. За малолітню дитину такі правочини вчиняють законні представники за наявності дозволу органу опіки та піклування (ч. 2 та 3 СК України та ст. 71 ЦК України). Неповнолітня особа вчиняє такі правочини за згодою батьків або піклувальника. На вчинення неповнолітньою особою правочину щодо транспортних засобів або нерухомого майна повинна бути письмова нотаріально посвідчена згода батьків (усиновлювачів) або піклувальника і дозвіл органу опіки та піклування (ч. 2 ст. 32 ЦК України). За відсутності згоди батьків (усиновлювачів) або піклувальника правочин може бути визнаний нікчемним, окрім випадків, коли він був схвалений законними представниками

¹ Долинська М. Діти як суб'єкти цивільних правовідносин // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2005. – № 5(23). – С. 54-56.

² Єрмоєнко В. Питання застосування у нотаріальній практиці Закону України «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://notaries.org.ua/info/135/>.

³ Жилинкова І.В. Осуществление имущественных прав лиц до 18 лет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pandia.ru/393792/; Жилинкова І.В. Правовой режим имущества членов семьи. – Х.: Кенон, 2000. – 398 с.; Жилинкова І. Особливості законодавчих конструкцій сімейно-правових договорів // Вісник. – 2011. – № 1(64). – С. 85-92.

⁴ Жура Е.С. Покупка квартиры: реалии и опасности // Недвижимость Донецка – Наш Дом. 2002. – 30 окт. (№ 18). – С. 12-13.

⁵ Коталейчук С.П. Правова захищеність неповнолітніх в Україні: міф чи реальність // Наукові записки: Юридичні науки; Національний Університет «Києво-Могилянська академія». – 2003. – Т. 21. – С. 47-51.

⁶ Кобыляцкий В. Отчуждение недвижимости. Защита интересов несовершеннолетних // Юридическая практика. – 2001. – 28 февр. (№ 9). – С.11.

⁷ Попов В. Відчуження нерухомості, власником якої одночасно є малолітні, неповнолітні, та коли за одного власника представник діє по довіреності // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2007. – № 2(32). – С.178-181.

⁸ Первомайський О. Особливості нотаріального посвідчення правочинів стосовно нерухомого майна, право користування яким мають діти // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2006. – № 2(26). – С. 9-10.

⁹ Полянник К. Визнання правочину купівлі-продажу нерухомості недійсним // Вісник Львів. Ун-ту: Серія юрид. – 2011. – Вип. 54. – С. 239-244.

¹⁰ Осика Л. Правочини щодо відчуження нерухомого майна, належного дітям // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2007. – № 2(32). – С. 58-163.

¹¹ Шило С. Захист прав дітей при відчуженні житла: два питання // Правовий тиждень. – 2010. – № 26.

¹² Храпенко О.О. Основні напрямки прокурорського нагляду за дотриманням майнових та житлових прав неповнолітніх // Митна справа. – 2011. – № 4(76). – С. 406-414.

¹³ Юровська Г. Вчинення правочинів щодо майна малолітніх та неповнолітніх // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2005. – № 2(20). – С. 26-29.

неповнолітньої особи. Схваленим вважається такий правочин, якщо ці особи, дізнавшись про його вчинення, протягом одного місяця не заявили претензії другій стороні (ч. 1 ст. 221 та ч. 1 ст. 222 ЦК України).

Юридична природа згоди батьків (усиновлювачів) або піклувальника на вчинення правочинів неповнолітньою особою обговорювалася в юридичній літературі неодноразово. Так, на думку О.А. Красавчикова, вона є певною юридичною дією, для вчинення якої здатний не кожен, а тільки законом визначене коло осіб, які знаходяться з неповнолітнім у сімейних, опікувальних чи інших подібних стосунках¹⁴. Л.Г. Кузнецова зазначила, що згода батьків – це вид правомірної дії, яка належить до числа юридичних актів цивільного права – правочинів. Обґрунтування такого вирішення питання про юридичну природу згоди вона вбачає у тому, що, вчиняючи ці дії, батьки (усиновлювачі) чи піклувальник сприяє неповнолітньому в укладенні правочину, тобто у вчиненні дій, які спрямовані на досягнення певних правових наслідків¹⁵. І.В. Жилінкова не погоджується з тим, що згода батьків – це правочин. Вона вважає, що дії неповнолітнього щодо укладення правочину і дії батьків, які дають згоду на його укладення, за правовим наслідком не збігаються і не можуть збігатися. Надання згоди для самих батьків не спрямоване на правові наслідки, тому ці дії не слід вважати правочинами¹⁶. А.О. Пушкін та В.М. Самойленко відмічають, що згода батьків, усиновлювачів, піклувальника виконує функцію доповнення волі та недостатнього життєвого досвіду неповнолітнього, забезпечує в їх інтересах краще здійснення належних їм прав та обов'язків, обмежує їх від зловживання з боку третіх осіб¹⁷. На нашу думку, точка зору І.В. Жилінкової, А.А. Пупкіна та В.М. Самойленко щодо правової природи згоди законних представників заслуговує на увагу. Згода законних представників – це правомірна правова дія, бо її такою визнає закон. Вона виконує допоміжну функцію і спрямована на забезпечення позитивних правових наслідків для неповнолітньої особи, вчиненням правочину, оскільки у неї недостатньо життєвого досвіду.

Що стосується форми згоди, то наукові погляди співпадають у тому, що згода повинна бути виражена у тій формі, що й сам правочин, на вчинення якого вона дається¹⁸. На нашу думку, саме запропонованим чином має бути вирішено питання щодо форми згоди.

Водночас згода законних представників не завжди відтворює функцію компенсації життєвого досвіду та забезпечує для неповнолітньої особи позитивні правові наслідки. Практика дає чимало прикладів порушення прав дитини на майно саме її законними представниками. Однією з основних причин порушення права власності дитини, вважає О.О. Храпенко, є недодержання положень закону щодо обов'язкової наявності дозволу органів опіки та піклування та зловживання батьків при вчиненні правочинів¹⁹. Тому надання повноважень органу опіки та піклування щодо попереднього розгляду питання про можливість вчинення правочину з майном дитини є позитивним законодавчим кроком, бо ним забезпечується захист прав дитини на майно.

¹⁴ Красавчиков О.А. Юридические факты в советском гражданском праве. – М.: Госюриздат, 1958. – С. 43–44.

¹⁵ Кузнецова Л.Г., Шевченко Я.Н. Гражданско-правовое положение несовершеннолетних. – М.: Юрид. лит., 1968. – С. 29.

¹⁶ Жилінкова І.В. Правовий режим имущества членов семьи. – Х.: Ксилон, 2000. – С. 299–300.

¹⁷ Пушкін А.А., Самойленко В.М. Гражданское право. – Ч. 1. – М.: Проспект, 1997. – С. 89.

¹⁸ Кузнецова Л.Г. Цит. робота. – С. 30; Морозова С.Є. Правове регулювання опіки та піклування за цивільним законодавством: Автореф. ... дис. канд. юрид. наук; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К, 2011. – С. 16.

¹⁹ Храпенко О.О. Цит. робота. – С. 409.

Правочин, вчинений без дозволу органу опіки та піклування підопічною дитиною чи опікуном, є нікчемним. На вимогу заінтересованої особи такий правочин може бути визнаний судом дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідає інтересам підопічного (ст. 224 ЦК України). Чинним законодавством не передбачено правової норми щодо правових наслідків правочину, вчиненого без дозволу органу опіки та піклування, дитиною, яка не перебуває під опікою, а також її батьками.

В юридичній літературі правова природа дозволу органу опіки та піклування стала предметом дискусій. На думку Н.С. Хатнюка, правочин, вчинений без згоди органу опіки та піклування, є нікчемним із вадами змісту та веде до настання певних правових наслідків²⁰. В. Єрмоєнко вважав дозвіл органів опіки та піклування необхідною умовою нотаріального посвідчення правочину, відсутність якого може потягнути визнання правочину недійсним (ч. 6 ст. 203 ЦК України)²¹. Подібна точка зору висловлена В. Поповим²². На думку С.Я. Фурси, дозвіл органу опіки та піклування є актом, який може бути оскаржений до суду, якщо відповідний правочин не посвідчений, а також у разі посвідчення правочину, с підставою для батьків ставити питання про відповідальність органу опіки та піклування за негативні наслідки договору, що виникли для дитини. Орган опіки та піклування перетворюватиметься з органу, що контролює охорону і захист прав та інтересів дитини, на адміністративний орган, який особисто відповідатиме перед батьками дитини і особисто перед дитиною у разі виникнення негативних наслідків для дитини²³.

На нашу думку, дозвіл органів опіки та піклування не тягне встановлення, зміну та припинення цивільних прав та обов'язків. Такі правові наслідки породжуються правочином унаслідок правових дій його учасників. Тому дозвіл не є правочином, а орган опіки та піклування не є учасником правочину щодо якого надано дозвіл. Хоча дозвіл співвідноситься з правочином, який за його наявності вчинено з майном дитини законними представниками чи неповнолітньою дитиною за їх згодою.

У науковій літературі визначаються такі умови дійсності правочинів: 1) законність змісту, тобто правочин не повинен суперечити цивільному законодавству та моральним засадам суспільства (ч.1 ст. 203 ЦК України); 2) здатність суб'єкта правочину на його вчинення, тобто наявність необхідного обсягу цивільної дієздатності (ч. 2 ст. 203 ЦК України); 3) вільне волевиявлення учасників правочину та його відповідність внутрішній волі, тобто поєднання волі та волевиявлення (ч. 3 ст. 203 ЦК України); 4) відповідність форми вчинення правочину вимогам закону (ч. 4 ст. 203 ЦК України); 5) спрямованість правочину, тобто його метою є реальне настання правових наслідків (ч. 5 ст. 203 ЦК України); 6) захист інтересів малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей (ч. 6 ст. 203 ЦК України)²⁴.

На думку А.Ю. Бабаскіна, умовою дійсності правочину є захист інтересів малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей, що забезпечується дозволом органів опіки та піклування на його вчинення²⁵. Вважаємо, що ця умова забез-

²⁰ Хатнюк Н.С. Юридична природа нікчемних правочинів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pre/2008/Hatnyuk.pdf.

²¹ Єрмоєнко В. Цит. робота.

²² Попов В. Цит. робота. – С. 179.

²³ Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг. ред. С.Я. Фурси. – К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2008. – С. 452.

²⁴ Цивільне право України. Академічний курс: підручник: у двох томах / За заг. ред. Я.М. Шевченко. – Т. 1: Загальна частина. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2003. – С. 232–237.

²⁵ Там само.

печується й правомірними діями законних представників, які стають учасниками правочину від імені дитини або дають згоду неповнолітній дитині на його вчинення. Але дозвіл органу опіки та піклування не є умовою дійсності правочину. Діючістю цього є правові приписи ст. 221 та 222 ЦК України, за якими правочин, вчинений дитиною за межами її дієздатності, може бути дійсним, якщо згодом його схвалено у встановленому порядку. Водночас дозвіл органу опіки та піклування впливає на дійсність правочину, позаяк відсутність його розглядається ст. 224 ЦК України як підстава для визнання правочину недійсним. Але наявність дозволу органу опіки та піклування на вчинення правочину не є достатнім підтвердженням його законності. Дозвіл органу опіки та піклування має бути одержано перед вчиненням правочину з метою забезпечення дотримання прав дитини на майно. У зв'язку з цим саме реальне дотримання цих прав є критерієм оцінки дійсності правочину.

Законні представники мають право на оскарження рішення органу опіки та піклування про надання (відмову в наданні) дозволу на вчинення правочину з майном дитини. Оскарження таких рішень з мотивів їхньої невідповідності Конституції України або законам України передбачено ч.10 ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування»²⁶ та ст. 43, 50 Закону України «Про місцеві державні адміністрації»²⁷. Акти органу місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій у разі невідповідності їх Конституції України або законам України та порушення прав та інтересів фізичних осіб можуть бути визнані судом недійсними. Але орган опіки та піклування не може бути суб'єктом відповідальності у разі виникнення негативних наслідків для дитини за правочин, вчиненим з дозволу органу опіки та піклування, бо суб'єктами відповідальності є учасники цього правочину.

У науковій літературі обговорювалося питання різної термінології дозвільного документа органу опіки та піклування на вчинення правочину з майном дитини²⁸, а саме: згода органу опіки та піклування (ч. 3 та 4 ст. 32 ЦК України, ст.11 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»²⁹) та дозвіл органу опіки та піклування (ч. 2 ст. 32, 71, 72 ЦК України, ч. 2 та 3 ст. 177 СК України, ч. 4 ст. 12 Закону України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей»³⁰, ст. 17 Закону України «Про охорону дитинства»³¹). Вважаємо, що «згода» та «дозвіл» органу опіки та піклування – це однакові за своїм юридичним змістом терміни. Але для уникнення плутанини вони мають бути упорядковані. Перевагу має термін «дозвіл».

За довідковою літературою, «дозвіл» – це згода, яка дає право робити щось; документ, який посвідчує таке право.

Дозвіл органу опіки та піклування є саме документом (ненормативним актом), який дає право вчинити правочин з майном дитини.

²⁶ Про місцеве самоврядування: Закон України від 21.05.1997р. №280/97-ВР// ВВР України. – 1997. – №24. – Ст.170.

²⁷ Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999р. №586-XIV// ВВР України. – 1999. – № 20-21. – Ст.190.

²⁸ Срьоменко В. Цит. праця; Попов В. Цит. праця. – С. 179.

²⁹ Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005р. №2342-IV. // Офіційний вісник України. – 2005. – № 4. – Ст. 189.

³⁰ Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005р. №2523-IV. // ВВР України. – 2005. – №26. – Ст. 354.

³¹ Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001р. №2402-III // ВВР України. – 2001. – № 30. – Ст. 142. – (Зі змін. та допов.).

За приписами ч.3 ст. 177 СК України передбачено надання дозволу органу опіки та піклування батькам на дачу згоди неповнолітній дитині вчинити правочин зі своїм майном. За цим правовим положенням правове значення падає «згодою» батькам, а не правочину, який має вчинити дитина. Оскільки «згода» виконує допоміжну функцію, а головним є правочин, то предметом дозволу має бути саме правочин, а не згода батьків чи піклувальника.

Для відображення реальної мети дозвільної системи при вчиненні правочинів з майном дитини доцільно надати дозволу органу опіки та піклування нове правове значення, а саме: розглядати його як дозвіл на вчинення правочину батьками (усиновлювачами), або опікуном, або неповнолітньою дитиною за згодою батьків (усиновлювача) чи піклувальника.

Отже, по-перше, вчинення правочинів є одним із напрямів діяльності суб'єктів управління майном дитини. Їх повноваження за цим напрямом визначаються залежно від обсягів дієздатності дитини. Дрібні побутові правочини дитина вчиняє самостійно. Інші правочини з майном дитини вчиняють батьки (усиновлювачі) чи опікун з дозволу органу опіки та піклування, або неповнолітня дитина за згодою батьків (усиновлювачів) чи піклувальника, яка дана дитині з дозволу органу опіки та піклування. Для відображення реальної мети дозвільної системи при вчиненні правочинів з майном дитини доцільно надати дозволу органу опіки та піклування нове правове значення: розглядати його як дозвіл на вчинення правочину батьками (усиновлювачами), або опікуном, або неповнолітньою дитиною за згодою батьків (усиновлювача) чи піклувальника.

По-друге, дозвіл органу опіки та піклування за правовою природою є документом (ненормативним актом), який дає право вчинити правочин з майном дитини. Він не є умовою дійсності правочину. Наявність дозволу органу опіки та піклування на вчинення правочину не є достатнім підтвердженням його законності. Метою отримання дозволу органу опіки та піклування на вчинення правочину є забезпечення дотримання прав дитини на майно. Критерієм оцінки дійсності правочину є реальне дотримання прав дитини на майно.

По-третє, згода – це правомірна дія, бо її такою визнає закон, нею виконується допоміжна функція, яка спрямована на забезпечення позитивних правових наслідків для неповнолітньої дитини, вчиненням правочину, оскільки у неї недостатньо життєвого досвіду. Її форма має співпадати з формою правочину на вчинення якого вона дається.

Особливості розгляду справ за позовами про визначення додаткового строку для подання заяви про прийняття спадщини

Л. М. Силенко, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права і процесу Національної академії внутрішніх справ
І. С. Ніжинська, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права і процесу Національної академії внутрішніх справ

Досліджуються особливості розгляду справ за позовами про визначення додаткового строку для подання заяви про прийняття спадщини.

Ключові слова: спадкування, прийняття спадщини, пропущення строку для прийняття спадщини.

СУДОВА АПЕЛІАЦІЯ

Журнал виходить 1 раз на квартал

№ 4(29), 2012

Засновники:

Апеляційний суд м. Києва

03680, м. Київ,
вул. Солом'янська, 2а,
тел. 038-044-284-15-61

*Інститут держави і права
ім. В. М. Корецького
НАН України*

01601, м. Київ,
вул. Трьохсвятительська, 4,
тел. 038-044-278-51-55

Свідоцтво про державну
реєстрацію друкованого засобу
масової інформації
Серія КВ № 9693
від 23 березня 2005 року

Видавець:

*ТОВ «Видавництво
«Юридична думка»»*

01103, м. Київ,
вул. Кіквідзе, 18-а,
тел. 038-044-278-75-33

**Передплатний індекс
91888**

Теорія та історія
апеляційного судочинства

Судова система в Україні

Адміністративна юстиція
в Україні

Проблеми розвитку
кримінального права
і процесу

Цивільне судочинство

Господарське право
та процес

Порівняльне правознавство

Практика міжнародних
судів і трибуналів

Судова практика

Наукова хроніка

Наукова рада журналу

- Шемшученко Ю. С.** — директор Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, академік НАН України
(голова наукової ради)
- Кротюк В. Л.** — заступник Голови Національного банку України, кандидат юридичних наук
- Маляренко В. Т.** — ректор Національної школи суддів, доктор юридичних наук
- Притика Д. М.** — народний депутат України, доктор юридичних наук
- Селіванов А. О.** — постійний представник Верховної Ради України в Конституційному Суді України, доктор юридичних наук, професор
- Середа Г. П.** — ректор Академії прокуратури України при Генеральній прокуратурі України, кандидат юридичних наук
- Сіренко В. Ф.** — доктор юридичних наук, член-кореспондент НАН України
- Тихий В. П.** — доктор юридичних наук, професор академік НАПрН України
- Штефан Гасс** — віце-президент Апеляційного суду кантону Базель-Ландшафт (Швейцарія), професор, доктор філософії, історії та юриспруденції

Журнал «Судова апеляція»

*включено до переліку фахових видань у галузі юридичних наук, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних досліджень (постанова Президії ВАК України № 2-05/7 від 04.07.2006 р.)
// Бюлетень ВАК України. – 2006. – № 8*

Редакційна колегія

- ЧЕРНУШЕНКО А. В.** — Голова Апеляційного суду м. Києва,
кандидат юридичних наук
(головний редактор)
- КРЕСІНА І. О.** — доктор політичних наук, професор
(заступник головного редактора)
- СЕМЧИК В. І.** — член-кореспондент НАН України
(заступник головного редактора)
- ТИМЧЕНКО Г. П.** — кандидат юридичних наук
(відповідальний секретар)
- АЛЕНІН Ю. П.** — доктор юридичних наук, професор
- ВЕРЕЩИНСЬКА Н. О.** — директор Центру суддівських студій
- ВЛАСОВ Ю. Л.** — суддя Господарського суду м. Києва,
кандидат юридичних наук
- КОРОЛЕНКО М. П.** — кандидат юридичних наук
- КОСТЕНКО О. М.** — доктор юридичних наук, професор
- КУЗНЕЦОВА Н. С.** — доктор юридичних наук, професор
- ЛУЦЬ В. В.** — доктор юридичних наук, професор
- МАЛИШЕВА Н. Р.** — доктор юридичних наук, професор
- НАГРЕБЕЛЬНИЙ В. П.** — заступник директора Інституту держави
і права ім В. М. Корецького НАН України,
кандидат юридичних наук
- НЕМИРОВСЬКА О. В.** — суддя Апеляційного суду м. Києва,
кандидат юридичних наук
- ПАСЕНЮК О. М.** — суддя Конституційного Суду України
- СІРИЙ М. І.** — кандидат юридичних наук
- ШЕВЧЕНКО Я. М.** — доктор юридичних наук, професор

Зміст

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ АПЕЛЯЦІЙНОГО СУДОЧИНСТВА

Чернушенко А. В., Фролов М. О.

Правовий режим суддівської магії, як символу судової влади: історія і сучасність крізь призму звичаєво-традиційних норм та законодавства 6

Капустинський В. А.

До окремих питань теоретико-правового виміру судової влади 18

Прилуцький С. В.

Пряме народовладдя при здійсненні судової влади: порівняльно-правовий аспект 25

Харченко О. С.

Правові аспекти надання адвокатом правової допомоги 35

Качура І. П.

Справа лікарів-отруйників 40

КОНСТИТУЦІЙНЕ СУДОЧИНСТВО

Кузнецова Ю. В.

Запозичення зарубіжних процедур конституційного судочинства як напрям удосконалення конституційної юстиції в Україні 49

АДМІНІСТРАТИВНА ЮСТИЦІЯ В УКРАЇНІ

Константи О. В.

Судовий захист прав, свобод та законних інтересів приватних осіб у стосунках із суб'єктами владних повноважень 56

Джабурія О. В.

Сутнісна характеристика прав і свобод громадян у контексті предмета адміністративно-судового захисту 62

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Коробко Ю. В.

Окремі аспекти участі прокурора в процесі доказування по кримінальних справах 70

Ахтирська Н. М.

Засоби судового пізнання в кримінальному судочинстві 78

Цимбал П. В., Данкович Н. О., Омельчук Л. В.

Початковий етап досудового розслідування злочинів, пов'язаних із неналежним виконанням професійних обов'язків медичними працівниками 83

Король В. В.	Принцип здійснення правосуддя судом та диференціація складу суду на одноособовий і колегіальний за Кримінальним процесуальним кодексом України	89
Ковальчук С. О.	Порядок призначення і проведення експертизи щодо законності віднесення інформації до державної таємниці, зміни ступеня її секретності та розсекречування	94
Басай В. Д.	Додержання, наслідки спливу і порядок поновлення процесуальних строків за новим Кримінальним процесуальним кодексом України	100
Крет Г. Р.	Порядок допуску осіб до участі у кримінальному провадженні, яке містить відомості, що становлять державну таємницю	107
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС		
Стоян В. О.	Особливості витребування нотаріальної справи у цивільних справах ...	112
Романовська Л. А.	Правова природа дозволу та згоди на вчинення правочину з майном дитини	117
Силенко Л. М., Піжинська І. С.	Особливості розгляду справ за позовами про визначення додаткового строку для подання заяви про прийняття спадщини	122
Коломісць Ю. М.	Залишення позовної заяви без розгляду як один з різновидів ускладнень під час розгляду цивільної справи судом першої інстанції ..	125
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО І ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО		
Отрош М. І.	Особливості міжнародної правосуб'єктності Держави Міста Ватикан	132
СУДОВА ПРАКТИКА		
Ковальська В. В.	Узагальнення судової практики застосування законодавства про відповідальність за окремі корупційні правопорушення	139
Худик М. П.	Узагальнення судової практики та вивчення правильності застосування Митного кодексу України, який набрав чинності з 1 червня 2012 р.	150

Правовий режим суддівської мантії, як символу судової влади: історія і сучасність крізь призму звичасво-традиційних норм та законодавства

А. В. Чернушенко, кандидат юридичних наук,
Голова Апеляційного суду міста Києва,
Заслужений юрист України

М. О. Фролов, кандидат юридичних наук,
суддя Голосіївського районного суду міста Києва

Здійснено історико-правовий аналіз використання та правової охорони символів суддівської влади, а саме суддівській мантії. Досліджено підстави впровадження суддівських мантії в Україні, проаналізовано сучасний стан законодавства України щодо використання мантії судьями України.

Ключові слова: суддівська мантія, символи правосуддя, судоустрій.

Осуществлен историко-правовой анализ использования и правовой охраны символов судебной власти, а именно судебской мантии. Исследованы основания внедрения судебных мантий в Украине, проанализировано современное состояние законодательства Украины об использовании мантий судьями Украины.

Ключевые слова: судебская мантия, символы правосудия, судоустройство.

This article devoted to the historical and legal analysis and legal use of symbols of judicial power, namely – judge's robes. The research of history and legal was held for the implementation of judicial robes in Ukraine and analyzes the current state of the law of Ukraine on the use of robes judges of Ukraine.

Key words: judge's robes, symbols of justice, the Judiciary.

Стаття 16 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. серед символів судової влади визначає мантію, фіксуючи, що суддя здійснює правосуддя в мантії. Таким чином, норми, що регламентують атрибутику зовнішнього вбрання суддів при здійсненні ними правосуддя, є не просто традиційно-звичасвими правилами, а мають характер нормативної та імперативної регламентації правил поведінки. Таке положення новелізованого законодавства про судоустрій і статус суддів успадковане від попереднього законодавства про судоустрій, в якому містилася аналогічна норма (ст. 134 Закону України «Про судоустрій» 2002 р.).